

Рейтинговий звіт CHNV-001-002 про визначення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Чернігів
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	18.04.2017 р.
Дата оновлення:	11.06.2019 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaBBB+
Прогноз:	стабільний
Рівень інвестиційної привабливості	uaINV4 (високий рівень)
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	18.04.2017 р.
Дата оновлення:	11.06.2019 р.

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня кредитного рейтингу

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників за 2017-2018 роки, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної в розпорядженні комунальної власності та перспективних планів на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана Чернігівською міською радою, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	18.04.2017	12.12.2017	11.06.2019
Рівень рейтингу	uaBBB	–	uaBBB+
Прогноз	стабільний	–	стабільний
Рейтингова дія	визначення	призупинення	підвищення

Позичальник або окремих борговий інструмент з рейтингом **uaBBB** характеризується достатньою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності залежить від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Знак «+» позначає проміжну категорію (рівень) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня інвестиційної привабливості

Рейтинг інвестиційної привабливості м. Чернігова ґрунтується на результатах аналізу інвестиційного потенціалу міста та інвестиційного ризику, який пов'язаний з інвестиційною діяльністю на території міста без урахування внутрішніх ризиків, спільних для усіх об'єктів рейтингування на території України.

Рейтинг ґрунтується на інформації, що надана самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною.

Історія рейтингу

Дата	18.04.2017	12.12.2017	11.06.2019
Рівень рейтингу	uaINV4-	-	uaINV4
Рейтингова дія	визначення	призупинення	підвищення

Об'єкт аналізу з рівнем uaINV4 характеризується високим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.

Довідково: За шкалою рівнів інвестиційної привабливості

uaINV5	Об'єкт аналізу характеризується найвищим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV4	Об'єкт аналізу характеризується високим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV3	Об'єкт аналізу характеризується привабливістю для здійснення інвестицій на рівні вище середнього порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV2	Об'єкт аналізу характеризується середнім рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV1	Об'єкт аналізу характеризується низьким рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.

Рівень кредитного рейтингу м. Чернігова підтримується:

- збереженням позитивної динаміки зростання доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів протягом 2015-2018 рр.;
- покращенням рівня бюджетної забезпеченості міста починаючи з 2015 року в результаті позитивного впливу бюджетної реформи: співвідношення обсягу доходів бюджету міста в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по місцевих бюджетах у цілому (без урахування трансфертів) за результатами виконання бюджету у 2018 році становило 91,6% та перевищувало показники окремих міст України із аналогічним адміністративно-територіальним статусом та співставною кількістю населення;
- диверсифікацією господарського комплексу міста за видами економічної діяльності та низьким рівнем концентрації надходжень до бюджету за основними платниками податків та інших обов'язкових платежів;
- помірною чутливістю господарського комплексу та бюджету міста до економічних ризиків.

Рівень кредитного рейтингу м. Чернігова обмежується:

- високою чутливістю бюджету міста до валютних ризиків через значний обсяг місцевих гарантій, наданих за кредитами міжнародних фінансових організацій, номінованих в іноземній валюті;
- нижчим (на 22,3% у 2018 році) за середній по країні рівнем середньомісячної заробітної плати за умов залежності доходної частини бюджету міста від надходжень податку з доходів фізичних осіб (питома вага цього джерела в доходах загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів за результатами 2018 року становила 56,1%);
- високою потребою в залученні додаткового фінансування, в тому числі на відновлення об'єктів міської інфраструктури та житлово-комунального господарства;
- складною політичною ситуацією та впливом негативних чинників на фінансовий ринок і нестабільною діловою активністю в окремих секторах економіки країни, що негативно впливає на потенціал зростання та платоспроможність економічних суб'єктів.

Резюме

Загальна інформація про місто

Чернігів – місто обласного значення, адміністративний центр Чернігівської області, важливий економічний, транспортний, фінансовий та культурний центр на території Північної України. Територія міста, що розташовано на правому березі річки Десна, охоплює 7 856,3 га. Протягом 2017-2018 рр. межі міста не переглядалися.

Основні показники

Основні показники соціально-економічного розвитку та фінансового стану м. Чернігова

Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018	Темп росту за ост. період, %
Чисельність наявного населення, тис. осіб (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	294,7	294,1	291,6	289,4	288,3	99,6
Середньооблікова чисельність штатних працівників, тис. осіб	78,8	73,4	75,3	72,1*	74,1*	102,8
Середньомісячна заробітна плата, грн.	2 705,0	3 298,0	3 996,0	5 576,8*	6 885,2*	123,5
Заборгованість з виплати заробітної плати (станом на кінець звітного періоду), млн. грн.	10,7	14,3	8,8	7,1	11,7	164,8
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	6 241,4	8 020,5	9 433,6	11 338,4	13 198,0	116,4
Прямі іноземні інвестиції (станом на кінець звітного періоду), млн. доларів США	31,6	21,9	21,6	30,3	н/д	н/д
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	314,8	246,9	297,6	374,9	н/д	н/д
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	77,4	77,1	61,9	79,6	49,4	62,1
Обсяг виконаних будівельних робіт, млн. грн.	276,3	377,4	396,5	622,1	806,5	129,6
Обсяг роздрібного товарообігу, млн. грн.	4 430,0	5 097,8	4 055,7	5 922,9	6 595,6	111,4
Доходи бюджету, млн. грн.	1 383,6	1 721,2	2 332,4	3 237,8	4 667,2	144,1
Видатки бюджету та кредитування, млн. грн.	1 374,8	1 646,9	2 179,7	3 343,7	4 834,9	144,6
Прямий борг (без врахування середньострокових позик з Єдиного казначейського рахунку), млн. грн.	2,6	1,9	1,0	0,0	9,0	-

* розраховано агентством «Кредит-Рейтинг» на підставі показників Головного управління статистики у Чернігівській області, що надаються окремо за кожний квартал 2017 та 2018 років

Соціальна сфера та економіка міста

За чисельністю населення (288,3 тис. осіб станом на 01.01.2019 р.) Чернігів належить до середніх міст України. Протягом тривалого часу у місті зберігалася негативна тенденція щодо скорочення чисельності наявного населення переважно за рахунок природного скорочення. При цьому міграційні процеси не мають сталої динаміки – в окремі періоди сальдо механічного приросту мало позитивне значення. Зважаючи на структуру економіки Чернігова, ринок праці міста достатньо диверсифікований як за видами економічної діяльності, так і за основними роботодавцями. Розвиток ринку праці міста Чернігова впродовж 2018 року характеризувався зростанням середньооблікової чисельності зайнятих, рівень зайнятості населення в місті

залишався високим. Слід зауважити, що трудові ресурси міста є достатньо мобільними, значна чисельність мешканців міста зайнята у малому бізнесі.

Темпи зростання середньомісячної заробітної плати штатних працівників м. Чернігова протягом 2015-2018 рр. були високими та в окремі періоди перевищували аналогічні показники по країні. У 2018 році рівень оплати праці збільшився на 23,5% (на 24,8% в середньому по Україні). Розмір середньомісячної заробітної плати штатних працівників у м. Чернігові в 2018 році за розрахунками рейтингового агентства становив 6 885,2 грн., що на 22,3% нижче середнього значення по країні (у 2017 році – нижче на 21,5%). Зростання рівня номінальної заробітної плати, а також збільшення чисельності штатних працівників позитивно впливало на динаміку надходжень податку на доходи фізичних осіб, обсяг якого збільшився на 24,5% до відповідного показника 2017 року.

Протягом 2018 року обсяг боргу за виплатою заробітної плати працівникам міста збільшився в 1,6 рази до 11,7 млн. грн. станом на 01.01.2019 р. Співвідношення обсягу боргу до середньомісячного фонду оплати праці становило 2,3%, що відповідає помірному рівню заборгованості. Слід зазначити, що протягом I кварталу 2019 року обсяг боргу було зменшено до 8,8 млн. грн., з яких 87,2% припадало на економічно активні підприємства.

Економічний потенціал Чернігова характеризується багатогалузевою промисловістю, розвиненою комунальною та транспортною інфраструктурою. Місто має мережу ринкової інфраструктури, фінансових установ, закладів освіти, охорони здоров'я та культури. Рівень диверсифікації міської економіки за видами економічної діяльності достатній, залежність господарського комплексу та бюджету міста від діяльності окремих провідних підприємств чи груп компаній, або підприємств однієї галузі не висока.

Найбільшу питому вагу за обсягами сплати обов'язкових платежів до загального фонду бюджету міста у 2017-2018 рр. мали підприємства промисловості (в тому числі ті, що надають комунальні послуги), заклади освіти, установи державного управління та оборони, підприємства транспорту, торгівлі. Надходження кожного з основних платників не перевищують 3% доходної частини загального фонду бюджету міста.

Рівень соціально-економічного розвитку та інвестиційний потенціал міста, як і в попередніх періодах, були достатні. За результатами 2017-2018 рр. динаміка більшості показників, що характеризують стан міської економіки та рівень ділової активності, була позитивною. Рівень чутливості господарського комплексу та бюджету міста до економічних ризиків залишався помірним.

У 2019 році зберігаються негативні чинники, що впродовж попередніх років обмежували економічний розвиток та стан фінансового ринку країни, що у свою чергу негативно впливало на потенціал зростання та платоспроможність економічних суб'єктів. На подальший розвиток вітчизняної економіки можуть вплинути: сповільнення розвитку світової економіки, на фоні посилення політики протекціонізму з боку США, загроза ескалації бойових дій на сході, міграційні процеси, відсутність переміщення вантажів через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської областей, обмеження на транзит українських товарів через територію Російської

Федерації, а також посилення політичних ризиків напередодні президентських і парламентських виборів.

У 2018 році на розвиток промислового комплексу країни позитивно впливали: сприятлива цінова кон'юнктура на ключових світових товарних ринках вітчизняного експорту (зокрема, ринку чорних металів), розширення торговельного співробітництва з країнами ЄС та зростання економік основних торговельних партнерів України. Починаючи з IV кварталу 2018 року темпи зростання промислового виробництва в Україні уповільнились: стримували динаміку розвитку реального сектору зниження світових цін на продукти харчування (передусім, олію та цукор), а також транспортно-логістичні проблеми, в тому числі через ескалацію конфлікту з РФ в Азовському морі. При цьому зберігались негативні фактори, що впливали на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання, на їх зовнішньоекономічну діяльність протягом попередніх чотирьох років: збільшення вартості енергоресурсів, зростання цін на сировину, матеріали, товари, складність отримання кредитних ресурсів. Чутливість промислового комплексу міста Чернігова до негативних загальнодержавних факторів є суттєвою, оскільки до переліку основних галузей відноситься машинобудування. Протягом 2017-2018 рр. вплив негативних економічних чинників на результати діяльності основних підприємств промислового комплексу міста Чернігова та, відповідно, обсяги надходжень податків та зборів до міського бюджету був помірним.

Темпи зростання обсягів реалізованої підприємствами м. Чернігова промислової продукції протягом 2014-2017 рр. в цілому відповідали аналогічним показникам по країні в цілому. За підсумками 2018 року промисловими підприємствами міста («основне коло») було реалізовано продукції на суму 13,2 млрд. грн., що на 16,4% більше за аналогічний показник попереднього року в фактичних цінах. Середній обсяг реалізації промислової продукції у розрахунку на 1 мешканця міста, як і в 2015-2017 рр., був меншим за аналогічний показник по країні – на 23,1% за результатами 2018 року, проте перевищував аналогічний показник по області на 27,9%. Як і раніше, провідними галузями промислового комплексу міста залишалися харчова промисловість, машинобудування, текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, виробництво гумових і пластмасових виробів, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. Зміни в структурі промислового комплексу міста у 2018 році характеризувались зростанням в обсязі реалізованої промислової продукції питомої ваги постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря та зменшенням питомої ваги харчової промисловості, машинобудування та текстильного виробництва та виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів.

Інвестиційна активність на території міста Чернігів значною мірою визначається підприємствами промислового комплексу. Загальна сума капіталовкладень, освоєних протягом 2018 року на об'єктах міста за рахунок усіх джерел фінансування, зросла на 26,1% (без коригування на інфляційну складову) та склала 2 247,2 млн. грн., що в розрахунку на 1 мешканця становить 56,8% середнього показника по країні. Протягом 2018 року в місті реалізовувались інвестиційні проекти підприємствами промислового комплексу, а також було продовжено реалізацію проектів за участю міської влади, в тому числі спільних проектів з міжнародними фінансовими організаціями.

Як і в попередніх періодах, динаміка розвитку будівельної галузі в місті протягом минулого року була позитивною. Обсяги виконаних будівельних робіт у 2018 році

становили 806,5 млн. грн. (67,4% загальнообласного обсягу), що у фактичних цінах на 29,6% перевищує аналогічний показник 2017 року.

Комунальна власність та комунальне господарство

Розгалужене житлово-комунальне господарство міста Чернігова забезпечує надання комунальних послуг різним групам споживачів. Житлово-комунальному господарству м. Чернігова, як і для переважної більшості міст України, притаманний високий рівень зношеності основних засобів (зокрема, житлового фонду), об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста. Міська влада щороку виділяє кошти на фінансування заходів на розвиток житлово-комунального господарства та міської інфраструктури, а також приділяє особливу увагу інвестиційним програмам, у тому числі з міжнародними фінансовими організаціями.

У 2018 році відбувався поетапний перегляд тарифів на комунальні послуги. При цьому рівень проплати населення майже за усіма видами послуг (крім послуг з поводження з ТПВ та вивезення рідких побутових відходів) був нижчим за 100%, але в цілому залишався високим у порівнянні з середніми показниками багатьох міст країни. Загальний обсяг заборгованості населення за житлово-комунальні послуги (без урахування послуг із постачання електричної енергії та газопостачання) у розрахунку на 1 мешканця становив 813,1 грн., що відповідало високому рівню боргу.

Чернігівська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. У власності територіальної громади м. Чернігова перебуває значна кількість об'єктів, у тому числі таких, що становлять комерційний інтерес. Протягом 2018 року міська влада здійснювала приватизацію об'єктів, які належать до комунальної власності територіальної громади та продаж земельних ділянок несільськогосподарського призначення. Рейтингове агентство вважає, що активний продаж об'єктів права комунальної власності може в подальшому суттєво обмежити як обсяги надходжень до бюджету розвитку (доходи від операцій з капіталом – вичерпний ресурс), так і доходів загального фонду від оренди землі та майна. Надходження від оренди землі та комунального майна, як і раніше, залишаються важливими джерелами надходжень загального фонду. Загалом, за результатами 2018 року питома вага надходжень від операцій з майном та землею комунальної власності (продаж та оренда) у структурі доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів зменшилась та становила 10,4% (11,5% у 2017 році).

Бюджет міста

Бюджет м. Чернігова – бюджет місцевого самоврядування. Чернігів є містом обласного значення з районним поділом, зведений бюджет міста включає міський бюджет та бюджети 2-х районів в місті. Організація бюджетного процесу в місті здійснюється відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік та інших законодавчих актів. У місті Чернігові забезпечується висока ефективність фінансової

політики, дотримуються норми чинного законодавства у цій сфері, забезпечується оперативність прийняття та реалізації управлінських рішень.

За доходами та видатками запроваджено казначейське обслуговування бюджету м. Чернігова. Звіти про виконання бюджету складаються щомісячно. Річні та квартальні звіти про виконання міського бюджету затверджуються міською радою за поданням виконавчого органу ради. У 2017-2018 рр. обслуговування коштів міського бюджету в частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків не здійснювалось.

Доходи бюджету м. Чернігова формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів та трансфертів. Динаміка доходної частини бюджету міста Чернігова протягом 2013-2018 рр. була позитивною, а темпи зростання доходів без врахування трансфертів перевищували або відповідали аналогічним показникам в середньому по місцевих бюджетах. Рівень бюджетної забезпеченості починаючи з 2015 року, завдяки позитивним наслідкам бюджетної реформи, суттєво покращився та перебував на достатньому рівні. Співвідношення обсягу доходів бюджету міста в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по місцевих бюджетах у цілому (без урахування трансфертів) за результатами виконання бюджету у 2018 році становило 91,6% (91,9% у 2017 році).

Протягом усього аналізованого періоду для бюджету міста Чернігова характерним є низький рівень галузевої концентрації джерел наповнення доходної частини загального фонду, відсутня суттєва залежність місцевих фінансів від результатів діяльності окремих підприємств, а чутливість доходної частини бюджету міста до економічних ризиків є помірною. Рівень самостійності бюджету в 2018 році, як і протягом 2015-2017 рр., залишався високим, залежність від базової дотації відсутня. Зважаючи на те, що в попередньому бюджетному періоді по місту Чернігову обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб у розрахунку на 1 мешканця перевищував середній показник по країні, з бюджету міста в 2018 році перераховувалась реверсна дотація (вилучення) в обсязі 639,4 тис. грн.

Бюджет м. Чернігова за результатами виконання в 2018 році, як і в попередньому бюджетному періоді, мав позитивне сальдо операційного балансу за загальним фондом (446,8 млн. грн.), обсяг якого збільшився порівняно з відповідним показником 2017 року на 3,9%. За спеціальним фондом обсяг операційних доходів перевищив обсяг операційних видатків на 31,8 млн. грн. Бюджет міста за підсумками 2018 року виконано з дефіцитом обсягом 167,7 млн. грн., у тому числі профіцит загального фонду склав 453,8 млн. грн., спеціальний фонд виконано з дефіцитом обсягом 621,55 млн. грн. Джерелом покриття дефіциту спеціального фонду були кошти, що передаються із загального фонду до бюджету розвитку, запозичення (кредит від НЕФКО) та залишки бюджетних коштів.

Протягом 2018 року, як і в 2015-2017 рр., Чернігівська міська рада проводила активні операції з тимчасово-вільними бюджетними коштами. Це дозволило повністю покрити видатки на обслуговування боргу (кредиту, залученого від НЕФКО) за рахунок надходжень до міського бюджету відсоткових платежів банків. У 2018 році, внаслідок розміщення в межах одного бюджетного періоду тимчасово-вільних залишків

бюджету міста на депозит, було отримано дохід обсягом 26,2 млн. грн., тоді як з бюджету міста було здійснено видатки на обслуговування боргу в обсязі 74,4 тис. грн.

Ліквідність бюджету міста за результатами 2015-2017 рр. перебувала на високому рівні. За результатами 2018 року рівень ліквідності бюджету дещо знизився та був помірним за загальним та за спеціальним фондами. Зважаючи на достатні показники ліквідності, до бюджету міста протягом 2015-2018 рр. не залучалися короткотермінові позички з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів за загальним фондом.

Обсяг доходної частини бюджету міста Чернігова за результатами 2018 року становив 4 667,2 млн. грн. Протягом 2018 року до доходної частини бюджету міста (без урахування трансфертів) надійшло 1 668,8 млн. грн., що на 15% більше, ніж обсяг відповідних надходжень у 2017 р. У 2018 році обсяги надходжень за переважною більшістю джерел наповнення бюджету міста зростали. Уточнений річний план за доходами в цілому було виконано у 2018 році на 97,9%, у тому числі відповідні планові показники доходної частини загального фонду бюджету міста виконані на 97,6%, спеціального фонду – на 109,8%.

Обсяг видаткової частини бюджету міста Чернігова за результатами 2018 року становив 4 832,8 млн. грн., обсяг видатків без врахування трансфертів іншим бюджетам – 3 662,9 тис. грн., що на 12,1% більше за відповідний показник попереднього бюджетного періоду. Основним напрямом видатків бюджету залишається фінансування установ бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту), органів місцевого самоврядування, а також житлово-комунального господарства, будівництва, транспорту та інших програм та заходів, пов'язаних з економічною діяльністю. Починаючи з 01.01.2015 р. дві найбільші за обсягами видатків галузі бюджетної сфери (освіта та охорона здоров'я) фінансуються як за рахунок доходів бюджету міста, так і відповідних субвенцій з державного бюджету. При цьому частка міста в сумарному обсязі фінансування зазначених галузей зростає.

Зміни у структурі видаткової частини бюджету за економічною класифікацією характеризуються зниженням питомої ваги капітальних видатків до 14,2% (19,3% у 2017 році). При цьому, питома вага капітальних видатків у видатковій частині бюджету міста залишається на помірному рівні, що свідчить про спроможність місцевого бюджету фінансувати не лише першочергові витрати, але й спрямовувати кошти на видатки розвитку. Питома вага захищених статей в обсязі видатків загального фонду бюджету в аналізованому періоді залишалася високою. У 2018 році м. Чернігів мав статус міста-донора та перераховував кошти до державного бюджету у вигляді реверсної дотації.

Протягом 2017-2018 рр. з бюджету міста фінансувались видатки на обслуговування прямого боргу Чернігівської міської ради та здійснювались витрати на його погашення. Обслуговування та погашення боргових зобов'язань міської ради проводилось відповідно до укладених угод.

Міський бюджет на 2019 рік

Міський бюджет м. Чернігова на 2019 рік було затверджено 29.11.2018 р. Доходну частину міського бюджету м. Чернігова на 2019 рік затверджено у обсязі 3 458,4 млн. грн., видаткову – в обсязі 3 452,1 млн. грн. Протягом поточного року до показників міського бюджету неодноразово вносились зміни. З урахуванням змін, внесених у січні-березні поточного року, обсяг доходів міського бюджету було збільшено до 3 490,7 тис. грн., видатків – 3 663 тис. грн. У 2019 році м. Чернігів має статус міста-донора та перераховуватиме реверсну дотацію до державного бюджету – 5,1 млн. грн. (0,6 млн. грн. в 2018 році).

Основними джерелами доходної частини міського бюджету м. Чернігова у 2019 році будуть податок та збір на доходи фізичних осіб, податок на майно (в тому числі орендна плата за землю та земельний податок з юридичних та фізичних осіб), єдиний та акцизний податки, а також трансферти. Податкові надходження міського бюджету було затверджено (з урахуванням змін) в обсязі на 28,8% більше від фактичних відповідних показників у 2018 році. Такий суттєвий приріст планується забезпечити передусім за рахунок збільшення надходжень податку на доходи фізичних осіб (на 40,8% до фактичного показника надходжень податку у 2018 році). Слід зауважити, що в I кварталі 2019 року до міського бюджету м. Чернігова надійшло на 28% більше податку на доходи фізичних осіб, ніж у I кварталі 2018 року.

Міський бюджет м. Чернігова на 2019 рік затверджено з профіцитом загального фонду обсягом 686,55 млн. грн. (напрямок використання – передача коштів до бюджету розвитку) та дефіцитом обсягом 52,91 млн. грн., джерелом покриття якого є залишки бюджетних коштів. Спеціальний фонд бюджету міста затверджено з дефіцитом у сумі 703,1 млн. грн., джерелом покриття якого є кошти, що передаються із загального фонду, запозичення до бюджету розвитку (кредит від НЕФКО) та залишки бюджетних коштів, та профіцитом обсягом 3,88 млн. грн. (напрямок використання – часткове погашення кредиту від НЕФКО).

Боргові зобов'язання міста

Боргова політика Чернігівської міської влади визначається потребою у залученні додаткового фінансування для реалізації проектів з відновлення міської інфраструктури та впровадження енергозберігаючих заходів. Протягом 2017-2018 рр., як і в попередніх періодах, місто зберігало низький рівень прямого боргу. Зобов'язання за запозиченнями, залученими міською радою, виконуються відповідно до укладених угод у повному обсязі. Станом на 01.01.2019 р. прямі боргові зобов'язання міста склалися із заборгованості за середньостроковими позичками, залученими з єдиного казначейського рахунку у попередніх бюджетних періодах (66 421,0 тис. грн.) та залишком за кредитом, залученим від НЕФКО (8 957,9 тис. грн.). Пряме боргове навантаження бюджету (без врахування заборгованості за середньостроковими позичками) станом на 01.01.2019 р. становило 0,5% фактичного обсягу доходної частини бюджету міста за результатами 2018 року без врахування трансфертів і було низьким.

При цьому обсяг гарантованого боргу Чернігівської міської ради (за кредитами, залученими комунальними підприємствами від міжнародних фінансових організацій) станом на 01.01.2019 р. був суттєвим – 15,15 млн. дол. США, або 419,5 млн. грн. за офіційним курсом НБУ на дату складання звітності. Зважаючи на нестабільну ситуацію на валютному ринку країни чутливість бюджету міста до валютних ризиків через значний обсяг місцевих гарантій, який надано або планується надати за кредитами міжнародних фінансових організацій, номінованих в іноземній валюті, є суттєвою. Частково зменшують ризики довгостроковий період погашення основної суми боргу за кредитними угодами та відсутність пікових навантажень.

Чернігівська міська рада має наміри й надалі залучати кошти світових фінансових організацій для реалізації спільних проектів у сфері комунального господарства.

Інвестиційна привабливість

Рейтингове агентство визначає рівень інвестиційної привабливості шляхом аналізу складових, що відображають умови, в яких відбувається діяльність інвесторів, а саме: інвестиційного потенціалу та інвестиційного ризику. Місто Чернігів – середнє за чисельністю населення місто в Україні. Рівень інвестиційної привабливості міста Чернігова визначається його економіко-географічним положенням, значним туристичним та промислово-економічним потенціалом, розвинутою транспортною, комунальною та соціальною інфраструктурою, наявністю необхідної інфраструктури для розвитку підприємництва та сприятливим бізнес-середовищем, нижчими за середні по країні рівнями економічного та політичного ризику, задовільним станом місцевих фінансів.

Основні ключові фактори визначення рівня інвестиційної привабливості м. Чернігова

Місто Чернігів	Рівень оцінки
Географічне розташування	вища за середню привабливість
Природні ресурси, екологічний стан	висока привабливість
Транспортна інфраструктура (доступність до транспортних шляхів, стан транспортної інфраструктури міста)	вища за середню привабливість
Ринок трудових ресурсів (кількість працездатного населення, кадровий потенціал, рівень оплати праці)	вищий за середній рівень розвитку
Соціальна та інженерна інфраструктура	вищий за середній рівень розвитку
Рівень економічної активності в місті (крупний, середній, малий бізнес, роздрібний товарообіг)	вищий за середній рівень
Активність регіональної влади (сприяння/підтримка інвестиційної діяльності, інформаційна прозорість та відкритість для інвесторів)	висока привабливість
Економічний ризик	нижчий за середній рівень ризику
Політичний ризик	нижчий за середній рівень ризику

Нижче наведена характеристика основних факторів, які впливають на прийняття інвестиційних рішень та визначають якість середовища, в якому діють суб'єкти інвестування.

Географічне розташування. Місто Чернігів є адміністративним, економічним і культурним центром, а також важливим транспортним вузлом Чернігівської області. За площею місто є середнім за обсягом, у порівнянні з іншими містами обласного значення України (78,56 кв. км). Рейтингове агентство оцінює розташування Чернігова як зручне, оскільки місто наближено до столиці та інших центрів економічної активності: Чернігів розташований в 149 км (автомобільний шлях) від міста Києва, в 271 км від м. Житомира, в 350 км від м. Суми. Потенціал розвитку підтримується наявними ресурсами землі для розширення виробництва та ведення бізнесу.

Природні ресурси, екологічний стан. Сучасний стан навколишнього природного середовища у м. Чернігові можна охарактеризувати як гарний. У порівнянні з іншими регіонами України Чернігівська область не відзначається високим промисловим потенціалом. Відповідно, місто Чернігів розташовано у регіоні зі значно меншим, ніж у промислових областях рівнем забруднення атмосферного повітря. Якість води в річках області в цілому також вважається задовільною. Значну частину міста займають сквери та парки, в тому числі: пам'ятка садово-паркового мистецтва Ялівщина (площа становить 83 га), Центральний парк культури і відпочинку, пам'ятка садово-паркового мистецтва Болдині гори.

Ринок трудових ресурсів. Ринок праці міста достатньо забезпечений трудовими ресурсами. Освітні заклади Чернігова готують фахівців для різних секторів економічної діяльності з достатнім рівнем професійної підготовки для майбутнього працевлаштування. Питома вага середньооблікової кількості штатних працівників у загальній кількості населення перевищує загальнодержавний показник, при цьому рівень заробітної плати є нижчим за середні показники по країні. Значна частина мешканців є досить мобільною та зайнята у малому та середньому бізнесі. Як і раніше, у місті є незадіяні трудові ресурси, які можуть бути залучені інвесторами для розширення економічної діяльності: рівень навантаження на одну вакантну посаду станом на початок 2019 року складав 4 особи.

Транспортна інфраструктура. Місто розташовано на правому березі річки Десна, є транспортним вузлом державного та регіонального значення. На території міста діють 2 залізничні станції, річковий порт, автовокзал, система громадського транспорту (мережа автобусних та тролейбусних маршрутів).

Соціальна та інженерна інфраструктура. Місто має необхідну інфраструктуру для функціонування підприємств різних видів економічної діяльності. Розгалужене житлово-комунальне господарство забезпечує надання комунальних послуг різним групам споживачів. У місті функціонує система громадського транспорту. Слід зауважити, що стан окремих об'єктів міської інфраструктури, що відносяться до сфери житлово-комунального господарства та комунального транспорту, потребує оновлення. У свою чергу міська влада щорічно виділяє кошти на відновлення міської інфраструктури за рахунок місцевого бюджету та має успішний досвід реалізації інвестиційних проектів у цій сфері, в тому числі проектів, спільних з міжнародними фінансовими організаціями. Рівень розвитку соціальної інфраструктури в місті достатній: на території міста діє широка мережа установ сфери освіти, охорони здоров'я, підприємств роздрібною торгівлі та сфери побуту.

Рівень економічної активності у місті. Місто характеризується багатогалузевою спеціалізацією промисловості, завдяки чому забезпечується відносна стійкість до

коливань у економічній ситуації в країні. Місто розвиває традиційні для себе галузі переробної промисловості (харчова промисловість, машинобудування, виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції, текстильна та деревообробна промисловість), транспорт і торгівлю. На території міста функціонує мережа установ фінансової сфери, у тому числі банків та їх філій, фінансових та страхових компаній, інших компаній, що здійснюють свою діяльність у сфері надання фінансових послуг та грошового посередництва, що покращує умови функціонування існуючих підприємств та започаткування нового бізнесу. Також в місті сформовано достатній ступінь розвитку сфери торгівлі. У розрахунку на 1 мешканця міста обсяг роздрібного товарообороту у 1,4 рази вищий за середнє значення по Україні. Загалом за результатами 2017-2018 рр. динаміка більшості показників, що характеризують стан міської економіки та рівень ділової активності, була позитивною. При цьому динаміка економічного розвитку протягом поточного року буде суттєво залежати від збереження стабільної політичної ситуації, а також відновлення темпів економічного зростання у регіоні та країні в цілому.

Активність міської влади та підтримка інвестиційних проектів. Рейтингове агентство вважає, що ступінь інформаційної прозорості діяльності міської влади достатній. Доступність інформації, що становить інтерес для підприємців, забезпечується шляхом розміщення її на офіційному сайті Чернігівської міської ради <http://www.chernihivinvest.com/>, а також порталі надання адміністративних послуг міста Чернігів. Щорічно рішенням міської ради затверджуються переліки об'єктів комунальної власності територіальної громади м. Чернігова, які підлягають приватизації. Перелік вільних приміщень, які пропонуються для передачі в оренду розміщується на сайті Чернігівської міської ради (<http://www.chernigiv-rada.gov.ua/>) в розділі «Про місто», підрозділ «Комунальна власність».

Чернігівська міська рада створює умови для залучення коштів інвесторів та створення нових підприємств. Бізнес-середовище є сприятливим, міська влада забезпечує необхідну підтримку розвитку підприємництва, в тому числі шляхом надання суб'єктам підприємницької діяльності пільг по сплаті земельних платежів за відсутності податкового боргу. Міською радою було запроваджено компенсаторні механізми для соціально-відповідального бізнесу (стосовно ставок земельного податку для підприємств промисловості, транспорту та будівництва, граничного розміру пайової участі замовників у розвиток інфраструктури міста для будівель промислового значення, а також ставок єдиного податку для фізичних осіб- підприємців II групи). На сьогодні Чернігів є єдиним в Україні містом, де пайовий внесок у розвиток інфраструктури для будівництва об'єктів промисловості знижено з 10% до 0,01%. Кошти, що вивільнились, будуть спрямовані на розвиток підприємств. Протягом минулого року Чернігів піднявся на 17 позицій у рейтингу «Regional Doing Business. 2018» та посів 6-7 місце.

З метою подальшого розвитку підприємництва в місті розроблена та діє Програма підтримки малого та середнього підприємництва у м. Чернігові на 2017-2020 роки, затверджена Чернігівською міською радою. Заходи Програми охоплюють питання щодо підвищення якості обслуговування суб'єктів підприємництва з боку структурних підрозділів міської ради шляхом впровадження е-врядування, упорядкування умов здійснення бізнесу та запровадження компенсаторних механізмів, залучення до самозайнятості соціально вразливих верств населення, сприяння місцевим товаровиробникам.

На сьогодні у місті продовжує розвиватися сфера надання адміністративних та соціальних послуг населенню через Центр надання адміністративних послуг, який має статус міжрегіонального. Міська влада проводить роботу по залученню як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій з метою поліпшення інфраструктури міста, в тому числі співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями.

Економічні ризики. Місто не відрізняється підвищеною уразливістю до економічних потрясінь через диверсифікацію економіки міста порівняно з іншими містами обласного значення, чутливість до зміни макроекономічних показників у країні знаходиться на низькому рівні. В місті відсутні специфічні ризики.

Політичні ризики. Рейтингове агентство вважає, що на сьогодні політичний клімат у місті забезпечує низький рівень соціальної напруженості, є сприятливим для інвесторів та зменшує ризики ймовірних втрат інвестора.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг м. Чернігова підвищено до рівня **uaBBB+**, прогноз «стабільний». Рівень інвестиційної привабливості м. Чернігова підвищено до рівня **uaINV4**.

Голова рейтингового комітету

М. Б. Проценко

Начальник відділу рейтингів небанківських установ

О. К.Самойлова

Додатки

Бюджетні показники м. Чернігова у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2014	2015	2016	2017	2018
Податкові надходження	489 063,3	578 593,5	889 964,9	1 222 987,5	1 457 656,0
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	65 415,0	105 969,3	137 884,6	149 742,5	173 597,1
Отримані трансферти на здійснення поточних видатків	823 243,2	1 020 287,1	1 239 873,8	1 767 885,0	2 974 989,8
Операційні надходження всього	1 377 721,4	1 704 849,9	2 267 723,3	3 140 615,0	4 606 243,0
Поточні видатки на заробітну плату, використання товарів та послуг та інші поточні видатки	695 968,3	861 971,4	978 422,6	1 394 685,5	1 567 775,2
Поточні трансферти та соціальне забезпечення	613 772,0	665 770,4	905 117,0	1 289 276,4	2 559 850,0
Операційні видатки всього	1 309 740,4	1 527 741,8	1 883 539,5	2 683 961,9	4 127 625,1
Операційний баланс	67 981,1	177 108,1	384 183,8	456 653,1	478 617,8
Фінансовий дохід	9,5	11 151,9	63 900,2	72 686,0	26 192,0
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	50,9	86,9	62,7	35,3	74,4
Фінансовий баланс	-41,5	11 065,0	63 837,6	72 650,7	26 117,6
Поточний баланс	67 939,6	188 173,1	448 021,3	529 303,8	504 735,4
Капітальні надходження	1 799,7	5 205,5	786,0	5 961,9	11 321,7
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	4 089,6	0,0	0,0	18 561,6	23 420,0
Капітальні надходження всього	5 889,3	5 205,5	786,0	24 523,5	34 741,7
Придбання основного капіталу	41 967,4	72 671,3	172 157,8	455 223,6	566 878,8
Капітальні трансферти	22 586,2	45 897,8	123 531,9	203 966,3	138 203,5
Капітальні видатки всього	64 553,6	118 569,1	295 689,7	659 189,9	705 082,3
Капітальний баланс	-58 664,3	-113 363,7	-294 903,7	-634 666,5	-670 340,6
Баланс після капітальних видатків	9 275,3	74 809,5	153 117,7	-105 362,6	-165 605,2
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	481,8	472,3	440,5	467,3	2 125,2
Профіцит/дефіцит	8 793,6	74 337,2	152 677,1	-105 830,0	-167 730,4
Фінансування	-8 793,6	-74 337,2	-152 677,1	105 830,0	167 730,4
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Чернігівської міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Основні джерела фінансування бюджету м. Чернігова, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2014	2015	2016	2017	2018
Профіцит/дефіцит	8 793,6	74 337,2	152 677,1	-105 830,0	-167 730,4
Фінансування	-8 793,6	-74 337,2	-152 677,1	105 830,0	167 730,4
Зміни залишків	-2 070,2	-73 275,3	-151 783,0	107 135,7	160 492,9
залишок на початок року	118 043,5	120 113,7	193 389,0	345 172,0	238 036,2
залишок на кінець року	120 113,7	193 389,0	345 172,0	238 036,2	77 543,3
Фінансування за рахунок казначейського рахунку	-4 130,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Залучення	434 100,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Погашення	-438 230,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	247 396,5	706 331,4	672 259,0	480 729,7
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	-247 396,5	-706 331,4	-672 259,0	-480 729,7
Фінансування за борговими операціями	1 240,5	-644,0	-909,2	-921,0	8 957,9
Запозичення	1 431,1	234,0	0,0	0,0	10 231,3
Погашення	-190,6	-878,0	-909,2	-921,0	-1 273,4
Інші розрахунки	-3 834,0	-417,9	15,1	-384,7	-1 720,4
кошти, що передаються до бюджету розвитку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Чернігівської міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Виконання доходної частини бюджету міста Чернігів, тис. грн.

Показники	2015 (виконано)	2016 (виконано)	2017 (виконано)	2018 (план)	2018 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Податкові надходження	578 593,5	889 964,9	1 222 987,5	1 558 581,7	1 457 656,0	93,5	119,2
<i>питома вага податкових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	33,6	38,2	37,8	32,7	31,2	95,6	82,7
Податок на доходи фізичних осіб	313 747,0	471 871,5	702 592,0	955 044,7	874 814,2	91,6	124,5
Податок на прибуток підприємств	314,1	2 361,7	1 398,7	1 645,0	3 048,4	185,3	217,9
Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів (без плати за землю до 01.01.2015 р.)	0,2	0,3	0,3	0,3	16,2	5 394,6	4 947,5
Податки на власність	7,0	0,2	0,0	0,0	8,0	-	52 242,1
Акцизний податок	71 963,3	101 395,0	122 042,0	155 283,0	149 295,8	96,1	122,3
Податок на нерухоме майно (за виключенням податку та орендної плати за землю з юридичних та фізичних осіб)	5 798,7	10 928,7	14 772,2	18 257,3	16 918,1	92,7	114,5
Податок та орендна плата за землю з юридичних та фізичних осіб (до 01.01.2015 р. - плата за землю)	97 723,5	169 343,2	204 037,8	199 388,7	186 246,3	93,4	91,3
Транспортний податок з юридичних та фізичних осіб	2 382,1	806,3	517,9	1 100,0	1 421,8	129,3	274,5
Єдиний податок	83 725,5	127 213,1	171 366,1	219 387,7	219 587,6	100,1	128,1
Місцеві податки й збори, крім єдиного податку та податків на нерухоме майно	-367,6	472,6	701,8	792,7	857,8	108,2	122,2
Інші податки та збори	3 299,5	5 572,3	5 558,6	7 682,3	5 441,9	70,8	97,9
Неподаткові надходження	108 055,9	200 812,7	222 384,1	186 290,8	195 966,4	105,2	88,1
<i>питома вага неподаткових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	6,3	8,6	6,9	3,9	4,2	107,5	61,1
Власні надходження бюджетних установ та організацій	57 750,6	75 849,7	77 654,0	55 699,1	70 207,1	126,0	90,4
Відсотки банків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами	11 143,4	63 890,8	72 677,1	37 000,0	26 182,3	70,8	36,0
Надходження коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва	0,0	0,0	0,0	1 000,0	164,3	16,4	-
Плата за оренду майнових комплексів та іншого майна, що є у комунальній власності	25 101,4	32 694,1	41 900,7	39 190,0	43 459,7	110,9	103,7
Державне мито	3 139,3	2 416,0	672,8	610,0	761,6	124,9	113,2
Плата за надання адміністративних послуг	8 085,4	10 613,1	14 824,1	17 891,8	17 719,2	99,0	119,5
Інші неподаткові надходження	2 835,8	15 349,1	14 655,3	34 899,9	37 472,2	107,4	255,7
Доходи від операцій з капіталом	5 205,5	786,0	5 961,9	11 347,0	11 321,7	99,8	189,9
<i>питома вага операцій з капіталом в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	0,3	0,0	0,2	0,2	0,2	101,9	131,7
Кошти від продажу основного капіталу	4 025,0	786,0	5 195,8	10 797,0	11 098,5	102,8	213,6
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	1 180,5	0,0	766,1	550,0	223,2	40,6	29,1
Цільові фонди	9 065,3	972,1	44,5	0,0	17,0	-	38,2
<i>питома вага цільового фонду в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	0,53	0,04	менше 0,01%	0,00	менше 0,01%	-	26,5
Від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ	0,0	0,0	0,0	3 796,7	3 805,7	100,2	-
Разом доходів	700 920,1	1 092 535,8	1 451 377,9	1 760 016,1	1 668 766,8	94,8	115,0
Трансферти з державного бюджету	975 368,6	1 187 376,4	1 725 945,7	604 270,7	604 078,2	100,0	35,0
Трансферти з місцевих бюджетів	44 918,6	52 497,4	60 500,8	2 404 058,0	2 394 331,6	99,6	3 957,5
Усього	1 721 207,2	2 332 409,6	3 237 824,5	4 768 344,8	4 667 176,6	97,9	144,1

Джерело: Чернігівська міська рада

Виконання видаткової частини та кредитування бюджету міста Чернігова, тис. грн.

Показник	2015 (виконано)	2016 (виконано)	2017 (виконано)	2018 (план)	2018 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Державне управління	46 802,5	74 316,3	102 557,2	129 325,2	124 266,5	96,1	121,2
Освіта	427 664,7	515 351,5	745 407,8	936 067,4	917 906,2	98,1	123,1
Охорона здоров'я	313 953,3	360 829,2	464 915,0	481 277,1	480 380,7	99,8	103,3
Соціальний захист і соціальна допомога	488 262,1	776 870,2	1 197 985,7	1 214 630,0	1 209 876,4	99,6	101,0
Культура і мистецтво	36 921,2	44 905,2	64 566,4	31 629,1	29 702,8	93,9	46,0
Фізична культура і спорт	15 612,0	16 201,3	24 325,2	35 727,1	34 920,6	97,7	143,6
Житлово-комунальне господарство	160 944,2	94 460,6	169 643,5	212 279,7	186 861,1	88,0	110,1
Економічна діяльність, в т.ч.	X	X	X	752 312,6	656 233,4	87,2	X
Землеустрій	106,5	404,3	0,0	3 193,9	1 499,0	46,9	-
Будівництво та регіональний розвиток	21 925,5	64 256,6	131 418,0	311 222,9	244 976,4	78,7	186,4
Транспорт	53 182,5	64 616,0	149 522,7	326 688,0	303 149,5	92,8	202,7
Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю	12 483,4	87 034,8	178 612,7	107 411,1	106 608,4	99,3	59,7
Реалізація програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ	0,0	0,0	0,0	3 796,7	0,0	0,0	-
Цільові фонди	14 781,5	19 737,8	21 556,0	X	X	-	-
Інша діяльність, в т.ч.	X	X	X	30 901,0	22 785,7	73,7	X
Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	333,5	738,6	602,4	562,4	521,6	92,7	86,6
Громадський порядок та безпека	0,0	0,0	0,0	10 178,5	9 777,9	96,1	-
Охорона навколишнього природного середовища	0,0	0,0	0,0	13 804,5	6 267,3	45,4	-
Засоби масової інформація	1 800,0	1 688,6	1 700,0	6 281,3	6 144,5	97,8	361,4
Обслуговування боргу	86,9	62,7	35,3	74,4	74,4	100,0	210,6
Видатки, не віднесені до основних груп, та інші видатки	6 647,3	7 106,6	16 097,0	0,0	0,0	-	0,0
Разом видатків	1 601 506,8	2 128 580,2	3 268 944,7	3 824 149,3	3 662 933,5	95,8	112,1
Трансферти іншим бюджетам	44 891,0	50 711,8	74 242,4	1 175 577,7	1 169 848,3	99,5	1 575,7
у т.ч. реверсна дотація	0,0	0,0	0,0	639,4	639,4	100,0	-
Усього видатків	1 646 397,8	2 179 291,9	3 343 187,1	4 999 727,0	4 832 781,8	96,7	144,6
Надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	764,4	809,0	834,3	2 407,0	2 374,9	98,7	284,6
Повернення кредитів, наданих для кредитування громадян на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	-292,1	-368,5	-367,0	-148,4	-249,7	168,2	68,0
Разом	1 646 870,1	2 179 732,4	3 343 654,5	5 001 985,6	4 834 907,0	96,7	144,6

Джерело: Чернігівська міська рада